

AGNIESZKA ŻYWICKA

REGULOWANA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA
W DZIEDZINIE USŁUG TURYSTYCZNYCH –
UWARUNKOWANIA ADMINISTRACYJNOPRAWNE

UWAGI WSTĘPNE

Skutkiem reglamentacji jest akt zgody władzy publicznej na podjęcie działalności gospodarczej objętej reglamentacją. Zgoda może mieć różne formy prawne oraz różne terminy: „koncesja”, „zezwozenie”, „licencja”, „zgoda” czy „pozwolenie”. Katalog ograniczeń swobody działalności gospodarczej w prawie polskim jest stopniowalny i zmienny¹. Cechą prawodawstwa większości państw opartych na modelu gospodarki rynkowej jest tendencja do łagodzenia form ograniczeń wolności gospodarczej. Podobne tendencje można również zaobserwować w prawie polskim.

Procedury reglamentacyjne można ujmować w znaczeniu szerszym i węższym. W znaczeniu szerszym będą to wszelkie przejawy ograniczania przez państwo swobody prowadzenia działalności gospodarczej, które pojawiają się w czasie wykonywania działalności przez przedsiębiorcę, np. kontrole. W znaczeniu węższym reglamentacja odnosi się jedynie do momentu wejścia danego podmiotu do obrotu gospodarczego, czyli uzyskania zgody na prowa-

Dr AGNIESZKA ŻYWICKA – adiunkt Wydziału Administracji, Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie, ul. Projektowa 4, 20-209 Lublin; e-mail: agnieszka.zywicka@wsei.lublin.pl

¹ C. K o s i k o w s k i, *Publiczne prawo gospodarcze Polski i Unii Europejskiej*, Warszawa: Lexis Nexis 2007, s. 193.

dzenie działalności gospodarczej. W takim rozumieniu reglamentacją będą koncesje, zezwolenia oraz działalność regulowana².

W odniesieniu do przedsiębiorców turystycznych zastosowanie określonych procedur reglamentacji warunkuje rodzaj świadczonych usług. Działalność organizatorów turystyki i pośredników turystycznych jest działalnością regulowaną, dlatego wymaga dokonania zgłoszenia do rejestru działalności regulowanej. Takiego charakteru nie ma działalność prowadzona przez agentów turystycznych, działalność hotelarzy oraz pilotów wycieczek i przewodników turystycznych.

I. REJESTR ORGANIZATORÓW TURYSTYKI I POŚREDNIKÓW TURYSTYCZNYCH JAKO FORMA REGLAMENTOWANIA DZIAŁALNOŚCI TURYSTYCZNEJ

1. CHARAKTER PRAWNY WPISU DO REJESTRU ORGANIZATORÓW TURYSTYKI I POŚREDNIKÓW TURYSTYCZNYCH

Działalność regulowana, obok koncesji i zezwoleń, jest jednym ze sposobów reglamentacji działalności gospodarczej. Jej definicję zawiera słowniczek ustawy z dn. 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (dalej cyt.: s.d.g.)³. Zgodnie art. 5 ust. 5 tej ustawy, działalność regulowana obejmuje te rodzaje działalności gospodarczej, których wykonywanie wymaga spełnienia szczególnych warunków, określonych przepisami prawa. Definicja ustawowa jest nieprecyzyjna, gdyż działalność koncesjonowana i licencjonowana, w myśl powoływanej ustawy, również wymaga spełnienia szczególnych warunków określonych w odrębnych przepisach. Dopiero z art. 64 ust. 1 s.d.g. wynika właściwe znaczenie pojęcia działalności regulowanej. Jest to działalność, której taki charakter musi nadać szczególnie przepis ustawy. Ustawa szczególna określa ponadto warunki, które musi spełnić przedsiębiorca, aby wykonywać konkretny rodzaj działalności gospodarczej. Niezbęd-

² Por. Z. S n a ż y k, A. S z a f r a ń s k i, *Publiczne prawo gospodarcze*, Warszawa: C.H. Beck 2010, s. 123-124; T. K o c o w s k i, *Reglamentacja działalności gospodarczej w polskim administracyjnym prawie gospodarczym*, Wrocław: Kolonia Limited 2009, s. 233-237.

³ Tekst jednolity: Dz. U. 2010, Nr 220, poz. 1447.

nym warunkiem, wspólnym dla wszystkich rodzajów działalności regulowanej, jest wpis do odpowiedniego rejestru⁴.

Działalność regulowana jest najbardziej swobodną formą wśród wszystkich rodzajów reglamentacji działalności gospodarczej. Wynikają z niej najmniej uciążliwe dla przedsiębiorców obowiązki i ograniczenia. Wprowadzenie tej formy reglamentacji działalności gospodarczej miało na celu poszerzenie zakresu swobody działalności gospodarczej. Wpis do rejestru działalności regulowanej stanowi dla przedsiębiorcy stosunkowo najmniej rygorystyczną formę reglamentacji pod względem wymogów organizacyjno-prawnych. Tą formą reglamentacji objęto ponad 20 rodzajów działalności gospodarczej, w tym działalność organizatorów i pośredników turystycznych. Działalnością regulowaną nie jest działalność agentów turystycznych.

Z s.d.g. wynika, że przedsiębiorca nabywa prawo do prowadzenia działalności regulowanej po spełnieniu warunków materialnych, czyli szczególnych warunków wykonywania danej działalności, które zostały określone w przepisach ustaw szczególnych oraz warunków formalnych, do których należy obowiązków dokonania, zgłoszenia i uzyskania wpisu w odpowiednim rejestrze działalności regulowanej, prowadzonym przez właściwy organ administracji. Spełnienie tych warunków uprawnia przedsiębiorcę do podjęcia działalności gospodarczej bez konieczności uzyskania koncesji zezwolenia lub licencji⁵.

Procedura wpisu do rejestru działalności regulowanej jest stosunkowo prosta. Z art. 65 s.d.g. wynika, że rejestracja przedsiębiorcy dokonywana jest na jego pisemny wniosek, składany do organu prowadzącego rejestr, wraz z oświadczeniem o spełnieniu warunków wymaganych do wykonywania tej działalności. W przypadku przedsiębiorców turystycznych organem prowadzącym rejestr jest marszałek województwa, właściwy ze względu na siedzibę przedsiębiorcy lub oddziału przedsiębiorcy zagranicznego. Z tego powodu nie ma jednego rejestru działalności regulowanej, w którym wpisani byłiby wszyscy przedsiębiorcy turyści świadczący usługi w Polsce. Obecnie jest 16 rejestrów organizatorów turystyki i pośredników turystycznych, które prowadzą marszałkowie poszczególnych województw. Ustawa z dn. 29 sierp-

⁴ Powyższy pogląd prezentują: Z. J ó Ź w i a k, P. W r z e ś n i e w s k i, *Branże regulowane nie dla każdego*, „Rzeczpospolita” z 29 grudnia 2009; V. B a b i a k, *Regulowana działalność gospodarcza w prawie polskim*, [w:] *Wolność działalności gospodarczej i jej ograniczenia. Problematyka prawna i aksjologiczna*, red. M. Karpiuk, Warszawa: ALMAMER 2011, s. 185.

⁵ M. S z y d ł o, *Działalność gospodarcza regulowana*, „Prawo Spółek” 2005, nr 1.

nia 1997 r. o usługach turystycznych⁶ (dalej cyt.: ustawa o usługach turystycznych) nie normuje wprost kwestii związanych z zasadami prowadzenia rejestrów organizatorów turystyki i pośredników turystycznych. W tym przedmiocie zastosowanie mają bezpośrednio przepisy s.d.g. zawarte w art. 64-73.

Szczegółowe wymagania dotyczące treści wniosku o wpis określa art. 7 ust. 3 ustawy o usługach turystycznych. Wniosek powinien zawierać następujące informacje:

- oznaczenie firmy przedsiębiorcy oraz jego siedzibę i adres, a w przypadku, gdy przedsiębiorca jest osobą fizyczną – adres zamieszkania;
- numer identyfikacji podatkowej – (NIP);
- określenie przedmiotu działalności;
- określenie zasięgu terytorialnego wykonywanej działalności (obszar kraju, obszar Europy, inne kraje pozaeuropejskie);
- wskazanie głównego miejsca działalności objętej wpisem do rejestru oraz ewentualnych oddziałów;
- imiona i nazwiska osób upoważnionych do kierowania działalnością przedsiębiorcy oraz działalnością jego oddziałów.

W celu uproszczenia procedury rejestracji wzory wniosków umieszczone są na stronach internetowych niektórych samorządów województw⁷. Wpis następuje na wniosek przedsiębiorcy w terminie siedmiu dni od dnia złożenia wniosku wraz z załącznikami.

W przypadku, gdy wniosek jest niekompletny, organ wzywa przedsiębiorcę do uzupełnienia braków. Termin siedmiodniowy biegnie od momentu dokonania uzupełnień przez przedsiębiorcę. Uprawnienie organu rejestrowego do dokonania sprostowania z urzędu błędów oczywistych oraz niezgodności ze stanem faktycznym opiera się na założeniu, że organ sam dostrzeże te nieprawidłowości, nie stoi to na przeszkodzie, aby przedsiębiorca lub inne podmioty okazały pomoc, jeżeli zauważą niezgodności w rejestrze.

Po dokonaniu wpisu organ rejestrowy z urzędu wydaje przedsiębiorcy zaświadczenie potwierdzające ten fakt. Zaświadczenie potwierdza, że przedsiębiorca ma prawo podjąć i wykonywać działalność turystyczną, gdyż może posługiwać się nim wobec osób trzech, np. wobec klientów biur turystycznych, hoteli itp.⁸

⁶ Tekst jednolity: Dz. U. 2004, Nr 223, poz. 2268.

⁷ Zob. np. Biuletyn Informacji Publicznej samorządu województwa pomorskiego na stronie: www.pomorskie.pl [data pobrania: 20 lutego 2013].

⁸ C. K o s i k o w s k i, *Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej. Komentarz*, Warszawa: Lexis Nexis 2008, s. 298.

Niedokonanie wpisu w ustawowym terminie, uprawnia przedsiębiorcę do rozpoczęcia działalności po uprzednim zawiadomieniu o tym na piśmie organu rejestrowego, jeżeli upłynęło czternaście dni od dnia złożenia wniosku. Przedsiębiorca nie ma jednak zaświadczenia o wpisie do rejestru, co uniemożliwia mu legitymowanie się nim wobec swoich klientów i zarazem potwierdzenie swojej wiarygodności. Klienci nie mogą sprawdzić, czy dany przedsiębiorca figuruje we właściwym rejestrze organizatorów turystyki i pośredników turystycznych, a nawet mogą uzyskać informacje o braku takiego wpisu, co w zasadzie jest zgodne z prawdą⁹.

Powyższe rozwiązanie jest wadliwe, gdyż klienci przedsiębiorców turystycznych to w przeważającej mierze osoby fizyczne – konsumenci. Jeżeli zaistnieje sytuacja tego typu, są oni wprowadzani w błąd co do statusu prawnego przedsiębiorcy, z usług którego chcą skorzystać. Jest to również niewygodne dla przedsiębiorców, ponieważ w wyniku wskazanej sytuacji mogą niejednokrotnie stracić klientów, którzy wcześniej byli zainteresowani ich ofertą.

Istotne jest, że organ rejestrowy nie bada przed dokonaniem wpisu, czy przedsiębiorca faktycznie spełnia ustawowe warunki wykonywania działalności turystycznej. Stwarza to możliwość dopuszczenia się nadużyć ze strony przedsiębiorców, którzy mogą w momencie uruchamiania działalności nie dopełnić wszystkich warunków formalnych związanych z jej prowadzeniem. W s.d.g. została ponadto pominięta kwestia odpowiedzialności przedsiębiorcy składającego nieprawdziwe oświadczenie o spełnianiu warunków koniecznych do prowadzenia działalności regulowanej. Ustawodawca przewidział w tym zakresie jedynie możliwość wydania przez organ rejestrowy decyzji o zakazie wykonywania tej działalności, jednak będzie to miało miejsce *ex post* uruchomienia i prowadzenia tej działalności. W innych aktach prawnych ten problem również nie został wyraźnie uregulowany. Art. 233 § 1 ustawy z 20 maja 1970 r. – Kodeks wykroczeń¹⁰ (dalej cyt.: k.w.) przewiduje odpowiedzialność karną za składanie fałszywych zeznań w postępowaniu administracyjnym, aczkolwiek nie zostało stwierdzone wprost, że przepis stosuje się również w przypadku złożenia nieprawdziwego oświadczenia o działalności regulowanej¹¹. Należy zauważyć, że formularze, jak chociażby samorządu woje-

⁹ Tamże, s. 302.

¹⁰ Tekst jednolity: Dz. U. 2010, Nr 46, poz. 275.

¹¹ K o s i k o w s k i, *Ustawa*, s. 259-260.

wództwa pomorskiego, zawierają oświadczenie przedsiębiorcy o zgodności z prawdą składanych w oświadczeniu informacji¹².

Odmowa dokonania wpisu ma postać decyzji administracyjnej i może nastąpić tylko w przypadkach określonych w art. 68 s.d.g., do których należą:

- wydanie prawomocnego orzeczenia zakazującego przedsiębiorcy wykonywania działalności gospodarczej objętej wpisem;
- przedsiębiorcę wykreślono z rejestru działalności regulowanej z przyczyn określonych w art. 71 ust. 1 s.d.g. w okresie trzech lat poprzedzających złożenie wniosku, tj. z powodu wydania przez organ administracji decyzji o zakazie wykonywania działalności.

Problem pojawia się w sytuacji, gdy przedsiębiorca już rozpoczął działalność z powodu upływu czternastu dni od dnia złożenia wniosku o wpis i nieuzyskania w tym terminie informacji od organu rejestrowego, a organ odmówił mu dokonania wpisu do rejestru. W takim przypadku przedsiębiorca może prowadzić działalność do momentu, aż decyzja stanie się ostateczna. Później musi zaprzestać wykonywania działalności, nawet jeżeli wniósł skargę do wojewódzkiego sądu administracyjnego, chyba że sąd wyda zgodę na wstrzymanie wykonania zaskarżonej decyzji¹³.

Odmowa wpisu przedsiębiorcy do rejestru organizatorów turystyki i pośredników turystycznych skutkuje tym, że przedsiębiorca nie może wykonywać działalności turystycznej, a jeżeli ją wykonuje, jest to nielegalne. Kodeks wykroczeń przewiduje sankcje za prowadzenie działalności gospodarczej bez wymaganego wpisu, jak również określa przypadki, w których przedsiębiorca turystyczny nie zgłosił do rejestru zmian objętych wpisem. Art. 60¹ §1 stanowi, że podmioty prowadzące działalność bez wymaganego wpisu podlegają karze ograniczenia wolności lub karze grzywny.

Sankcje administracyjnoprawne prowadzenia działalności w zakresie turystyki bez wymaganego wpisu pośrednio określa art. 10b ustawy o usługach turystycznych. W przypadku stwierdzenia prowadzenia przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej w zakresie organizowania imprez turystycznych lub pośrednictwa turystycznego bez wymaganego wpisu, marszałek województwa wydaje decyzję stwierdzającą ten fakt, oraz o zakazie wykonywania działalności objętej wpisem do rejestru przez okres trzech lat. Określony w decyzji przedsiębiorca zostaje umieszczony w Centralnej Ewidencji Orga-

¹² Zob. Biuletyn Informacji Publicznej samorządu województwa mazowieckiego na stronie: www.pomorskie.pl [data pobrania: 20 lutego 2013].

¹³ K o s i k o w s k i, *Ustawa*, s. 302.

nizatorów Turystyki i Pośredników Turystycznych w wykazie przedsiębiorców, którzy wykonywali działalność bez wymaganego wpisu do właściwego rejestru¹⁴.

S.d.g. przewiduje wypadki, w których przedsiębiorca zostaje wykreślony z rejestru działalności regulowanej. Może to nastąpić wówczas, gdy zaistnieje jedna ze wskazanych poniżej sytuacji:

- przedsiębiorca złoży oświadczenie niezgodne ze stanem faktycznym;
- przedsiębiorca nie usunął naruszeń warunków wymaganych do wykonywania działalności turystycznej w wyznaczonym przez organ terminie;
- organ stwierdzi rażące naruszenie warunków wymaganych do wykonywania działalności przez przedsiębiorcę.

Organ administracji z urzędu wykreśla przedsiębiorcę z rejestru organizatorów turystyki i pośredników turystycznych. Wykreślenie następuje w drodze decyzji administracyjnej, która podlega natychmiastowemu wykonaniu.

Przyczyny wykreślenia przedsiębiorcy z rejestru działalności regulowanej mają znaczenie uniwersalne i mają odniesienie do każdego rodzaju działalności gospodarczej. Szczególne znaczenie ma wykreślenie z rejestru z powodu złożenia przez przedsiębiorcę oświadczenia niezgodnego z prawdą. Jest to najdotkliwsza sankcja, która może spotkać przedsiębiorcę, zważywszy na brak rozwiązań karnych w tym zakresie.

Rażące naruszenie obowiązków przez przedsiębiorcę turystycznego następuje wówczas, gdy nie zrealizuje on szeregu wymogów, które nakłada na niego ustawa o usługach turystycznych. Należy tu wymienić:

- zawieranie z klientami umów bez wcześniejszego zawarcia umowy ubezpieczenia na rzecz klientów lub umowy gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej;
- nieprzedstawienie we właściwym terminie marszałkowi województwa oryginału umowy ubezpieczenia lub gwarancji;
- niedopełnienie obowiązków określonych w rozdziale 3 ustawy o usługach turystycznych;
- powierzenie wykonywania zadań przewodnika turystycznego lub pilota wycieczek osobie niespełniającej kryteriów do wykonywania powierzonych czynności zgodnie z obowiązującymi przepisami;

¹⁴ J. G o s p o d a r e k, *Prawo w turystyce*, Warszawa: Difin 2006, s. 129.

- wykonywanie działalności poza zakresem terytorialnym wskazanym we wniosku;
- posługiwanie się wpisem w rejestrze, w celu wprowadzenia klientów w błąd co do rodzaju prowadzonej działalności przy sprzedaży prawa *timesharingu*.

Szczególne rozwiązania dla branży turystycznej przyniosła nowelizacja ustawy o usługach turystycznych z dn. 29 kwietnia 2010 r.¹⁵ Nowela wprowadziła zmiany zarówno na korzyść przedsiębiorców turystycznych, jak i konsumentów w zakresie aktualizacji informacji objętych wpisem. Dotychczas wykreślenie przedsiębiorcy turystycznego z rejestru następowało również w przypadku niewywiązania się przez niego z wymogów określonych w art. 5 ust. 3 ustawy o usługach turystycznych, a mianowicie, gdy nie zostały dostarczone do organu rejestrowego oryginały kolejnych umów zabezpieczenia finansowego przed upływem obowiązywania poprzednich. Obecnie znowelizowany art. 5 ust. 3 zobowiązuje przedsiębiorcę do złożenia wymaganych dokumentów, co najmniej na czternaście dni przed upływem okresu obowiązywania poprzednich¹⁶.

Przedsiębiorca, którego wykreślono z rejestru działalności regulowanej, może ponownie ubiegać się o wpis w tym samym zakresie dopiero po upływie trzech lat od dnia wydania decyzji o wykreśleniu wpisu. Art. 72 s.d.g. ma zastosowanie tylko do tego samego rodzaju działalności gospodarczej, nie dotyczy natomiast innych obszarów działalności reglamentowanej. Oznacza to, że przedsiębiorca wykreślony z danego rejestru działalności gospodarczej może w zasadzie od razu ubiegać się o wpis do innego rejestru, w którym ewidencjonowana jest działalność z innej branży¹⁷.

W s.d.g. przewidziana została możliwość wykreślenia przedsiębiorcy z rejestru na jego wniosek. Wykreślenie dokonywane w tym trybie nie ma formy decyzji administracyjnej, dlatego przedsiębiorcy nie przysługują wtedy żadne środki odwoławcze. Przedsiębiorca może złożyć skargę w trybie postępowania administracyjnego lub ubiegać się o ponowny wpis do rejestru. Wykonywanie

¹⁵ Ustawa z 29 kwietnia 2010 r. o zmianie ustawy o usługach turystycznych oraz zmianie ustawy – Kodeks wykroczeń, Dz. U. 2010, Nr 106, poz. 672.

¹⁶ A. J e z i e r s k a, *Czy sezon na poprawki powinien dobiec końca?*, „Rynek Turystyczny” 2010, nr 6.

¹⁷ K o s i k o w s k i, *Ustawa*, s. 308.

działalności po wykreśleniu przedsiębiorcy z rejestru z jego inicjatywy jest, tak jak w przypadkach omówionych wcześniej, nielegalne¹⁸.

Jak słusznie zauważył C. Kosikowski: „wykreślenie wpisu z rejestru działalności regulowanej nie pozbawia przedsiębiorcy statusu przedsiębiorcy – może on wykonywać [...] inną działalność nieobjętą wpisem do rejestru. Problemem jest, czy można zachować status przedsiębiorcy nie wykonując żadnej działalności gospodarczej”¹⁹. W tym kontekście należy podzielić pogląd Kosikowskiego, że status przedsiębiorcy nierozzerwalnie wiąże się z aktywnym uczestniczeniem w życiu gospodarczym, tj. wykonywaniem działalności gospodarczej.

Dane zawarte w rejestrze organizatorów turystyki i pośredników turystycznych są jawne, dlatego każdy zainteresowany może wystąpić z wnioskiem o uzyskanie informacji o konkretnym przedsiębiorcy. Rejestr pełni również funkcję ewidencyjną, jej wyrazem jest wydawanie zaświadczenia o prowadzeniu działalności w zakresie turystyki. W rejestrze wpisani są wszyscy przedsiębiorcy wykonujący działalność gospodarczą w zakresie turystyki, posiadający siedzibę lub obszar działania w danym województwie. Rejestr pełni ponadto funkcję kontrolną i informacyjną. Przedsiębiorcy obowiązani są aktualizować dane zawarte w rejestrze. Funkcja informacyjna jest realizowana za pośrednictwem Centralnej Ewidencji Organizatorów Turystyki i Pośredników Turystycznych, którą prowadzi minister właściwy do spraw turystyki²⁰.

2. WARUNKI WPISU DO REJESTRU ORGANIZATORÓW TURYSTYKI I POŚREDNIKÓW TURYSTYCZNYCH

Ustawa o usługach turystycznych określa warunki, które musi spełnić przedsiębiorca zamierzający świadczyć usługi turystyczne, aby uzyskać wpis do rejestru działalności regulowanej. Przepisy powoływanej ustawy dotyczą przede wszystkim zabezpieczeń finansowych przedsiębiorcy. Jest to rozwiązanie prawidłowe, zważywszy na fakt, że działalność turystyczna jest oparta dużym ryzykiem niepowodzenia i związanego z tym naruszania interesów klientów.

¹⁸ Tamże, s. 309.

¹⁹ Tamże, s. 310.

²⁰ G o s p o d a r e k, *Prawo*, s. 120.

W praktyce obrotu gospodarczego, w stosunku do organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych, przyjęło się stosowanie terminu „biuro podróży”, który nie został zawarty przez ustawodawcę w słowniczku ustawy o usługach turystycznych. Z art. 5 tej ustawy wynika, że status prawny organizatora turystyki może uzyskać przedsiębiorca spełniający warunki określone przez ustawodawcę. Do chwili wejścia w życie ustawy z 29 kwietnia 2010 r. o zmianie ustawy o usługach turystycznych oraz o zmianie ustawy – Kodeks wykroczeń, tj. do 18 września 2010 r., przedsiębiorca był obowiązany zapewnić kierowanie działalnością turystyczną przez osoby posiadające kwalifikacje określone w niniejszej ustawie. Warunek ten miał na celu zapewnienie ochrony klientów biur podróży poprzez wyeliminowanie możliwości kierowania biurem podróży lub jego oddziałami, przez osoby niemające w tym zakresie odpowiednich umiejętności²¹.

W myśl art. 6 ustawy o usługach turystycznych, działalnością w zakresie organizowania imprez turystycznych oraz w pośredniczeniu w zawieraniu umów na rzecz klientów o świadczenie usług turystycznych mogły kierować osoby mające doświadczenie w branży turystycznej. Za odpowiednie kwalifikacje ustawodawca uznawał posiadanie rocznej praktyki w obsłudze turystów i ukończone studia wyższe z zakresu turystyki i rekreacji, prawa, ekonomii lub zarządzania i marketingu; albo posiadanie dwuletniej praktyki w obsłudze turystów i ukończoną szkołę średnią w zakresie obsługi turystów; albo też ukończone studia wyższe o innych kierunkach ewentualnie posiadanie czteroletniej praktyki w obsłudze turystów i ukończenie innej szkoły średniej. Możliwe było również, aby osoba kierująca miała sześcioletnią praktykę w zakresie obsługi turystów bez wymogu ukończenia szkoły średniej.

Dowodem posiadania stosownego wykształcenia był dyplom ukończenia szkoły lub studiów wyższych, natomiast za doświadczenie praktyczne uważano samodzielne wykonywanie działalności w zakresie organizowania imprez turystycznych lub wykonywanie czynności pośrednika w zawieraniu umów, o świadczenie usług turystycznych, kierowanie jednostkami organizującymi imprezy turystyczne, pracę na stanowiskach mających związek z przygotowaniem i zawieraniem umów o świadczenie usług turystycznych, samodzielne przygotowywanie programów imprez turystycznych, wykonywanie zadań pilota wycieczek i przewodnika turystycznego. Potwierdzeniem praktyki było stosowne zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności

²¹ J. K o s o w s k i, *Reglamentowanie działalności gospodarczej w dziedzinie usług turystycznych*, [w:] *Wolność działalności gospodarczej*, s. 235.

gospodarczej lub zaświadczenie wydane przez jednostkę, w której osoba wykonywała czynności przy obsłudze turystów²².

Warunki wymienione w ustawie nie były zbyt rygorystyczne, zwłaszcza że nie musiał ich spełniać sam przedsiębiorca. Wystarczyło, że zatrudnił osobę, która spełniała wyżej wymienione kryteria, co w zasadzie nie było trudne, zważywszy na strukturę wykształcenia polskiego społeczeństwa. Wymogi w zakresie wykształcenia nie dawały gwarancji rzetelnego wykonywania obowiązków związanych z kierowaniem przedsiębiorstwem turystycznym. Prawdopodobnie z tych powodów art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy o usługach turystycznych został uchylony. W związku z powyższym przedsiębiorca turystyczny został zwolniony z wymogów organizacyjno-personalnych w tym zakresie.

Należałoby rozważyć, czy nie należy wprowadzić w tym zakresie innych wymogów, które zmusiłyby już na etapie rekrutacji do praktycznej weryfikacji kwalifikacji potencjalnego kierownika biura podróży czy hotelu. Warto byłoby wprowadzić system egzaminów na wzór egzaminów dla pilotów wycieczek i przewodników turystycznych. Egzaminy nie musiałyby mieć tak sformalizowanego przebiegu, jak egzaminy dla przewodników i pilotów. Przeprowadzenie krótkiego sprawdzianu kwalifikacji leżałoby w gestii przedsiębiorcy, który obligatoryjnie przedkładałby stosowną informację z przeprowadzonych czynności do organu rejestrowego po fakcie zatrudnienia nowego kierownika. Należy wziąć pod uwagę, że przedsiębiorca turystyczny może nie mieć stosownej wiedzy z zakresu praktycznego zarządzania biurem podróży czy hotelem, co może utrudniać mu sprawdzenie wiedzy w tym przedmiocie potencjalnego kandydata na kierownika przedsiębiorstwa czy oddziału. W takiej sytuacji konieczne byłoby zaangażowanie organów administracji, np. departamentów ds. turystyki urzędów marszałkowskich, które mogłyby przygotowywać zakres tematyczny egzaminów i przeprowadzać egzaminy. Proponowane rozwiązanie wymagałoby wprowadzenia zmian w ustawie o usługach turystycznych. Postulowane zmiany zapewniłyby efektywniejsze zarządzanie przedsiębiorstwem turystycznym, a tym samym lepszą ochronę interesów konsumentów.

Kolejnym ustawowym warunkiem, odnoszącym się do osób kierujących przedsiębiorstwami turystycznymi, była niekaralność za przestępstwa przeciwko zdrowiu i życiu, wiarygodności dokumentów oraz przeciwko obrotowi

²² J. Kuciński, Z. Trzeciński, J. Zaborowski, *Podstawy prawne świadczenia usług turystycznych*, Warszawa: Wyższa Szkoła Ekonomiczna 2002, s. 103-104.

gospodarcemu. Enumeracja była wyczerpująca, co oznaczało, że nie dotyczyła innych rodzajów przestępstw. Skutkowało to brakiem podstaw do odmowy wpisu do rejestru w przypadku karalności za inne przestępstwa, niż wskazane w art. 5 ust. 1 pkt 1 lit. b ustawy o usługach turystycznych²³. Wymieniony warunek podlegał weryfikacji w drodze złożenia zapytania o niekaralność do Krajowego Rejestru Karnego, w którym zawarte są informacje o osobach, wobec których została prawomocnie orzeczona kara za popełnienie czynu określonego w kodeksie karnym. W świetle ostatnich zmian w ustawie o usługach turystycznych również ten wymóg przestał obowiązywać.

Niezwykle istotny warunek administracyjnoprawny, który musi spełnić przedsiębiorca, sprowadza się do ustanowienia odpowiedniego zabezpieczenia finansowego interesów klienta na wypadek, gdy organizator turystyki wbrew swojemu obowiązkowi nie zapewni klientowi powrotu do kraju lub nie wykona umowy mimo wniesienia przedpłaty. Zabezpieczenie to nie zastępuje drogi sądowej rozstrzygania sporów między przedsiębiorcą a klientem. Jest to administracyjnoprawne uzupełnienie rozwiązań cywilnoprawnych w sytuacjach wyjątkowych, typowych dla ruchu turystycznego²⁴.

Prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie organizowania imprez turystycznych lub pośrednictwa turystycznego bez wymaganego wpisu do rejestru działalności regulowanej skutkuje wydaniem przez marszałka województwa decyzji o stwierdzeniu tego faktu oraz o zakazie wykonywania działalności gospodarczej objętej wpisem przez okres trzech lat. Określony w tej decyzji przedsiębiorca jest umieszczany w Centralnej Ewidencji Organizatorów i Pośredników Turystycznych w wykazie przedsiębiorców, którzy wykonywali działalność bez wymaganego wpisu do rejestru. W wykazie tym wskazany jest termin upływu trzech lat, po upływie których przedsiębiorca jest z urzędu wykreślany z przedmiotowego wykazu. Podjęcie w tym czasie działalności gospodarczej stanowi wykroczenie zagrożone z art. 60¹ § 1 karą ograniczenia wolności lub grzywny. Po upływie wskazanych trzech lat od dnia wydania decyzji o stwierdzeniu wykonywania działalności gospodarczej bez wymaganego wpisu, dany przedsiębiorca może uzyskać wpis do rejestru organizatorów turystyki i pośredników turystycznych po spełnieniu wymaganych warunków²⁵.

²³ Tamże, s. 102-103.

²⁴ Tamże, s. 104.

²⁵ G o s p o d a r e k, *Prawo*, s. 129.

3. CENTRALNA EWIDENCJA ORGANIZATORÓW TURYSTYKI I POŚREDNIKÓW TURYSTYCZNYCH

Centralna Ewidencja Organizatorów Turystyki i Pośredników Turystycznych (CEOTPT) zastąpiła istniejący do 2004 r. Centralny rejestr zezwoleń na działalność organizatorów turystyki i pośredników turystycznych. Zasady i sposób jej prowadzenia określa rozporządzenie Ministra Turystyki z 6 października 2011 r. w sprawie Centralnej Ewidencji Organizatorów Turystyki i Pośredników Turystycznych²⁶. Jej podstawowym celem jest zapewnienie możliwości uzyskania informacji o przedsiębiorcach wykonujących działalność w zakresie turystyki, spełniających ustawowo określone warunki w skali ogólnokrajowej. CEOTPT ma zapewnić możliwość poznania zabezpieczeń finansowych przedsiębiorców, tj. aktualnych umów gwarancji bankowej lub umów ubezpieczenia. W CEOTPT zawarte są ponadto informacje o przedsiębiorcach, którzy zostali wykreśleni z rejestru oraz o tych, którzy prowadzili działalność turystyczną bez wymaganego wpisu²⁷.

CEOTPT ma na celu ochronę konsumentów korzystających z usług turystycznych. Podstawą tej ochrony jest system informacji, który mogą uzyskać konsumenci zainteresowani usługami świadczonymi przez konkretnego przedsiębiorcę turystycznego. Funkcjonowanie tej ewidencji stanowi realizację szeroko rozumianego programu informacji konsumenckiej²⁸.

Zadania związane z funkcjonowaniem CEOTPT należą głównie do ministra sportu i turystyki jako ministra właściwego do spraw turystyki. CEOTPT jest prowadzona w formie elektronicznej, w postaci ksiąg ewidencyjnych sporządzanych odrębnie dla każdego przedsiębiorcy. Księga składa się z czterech działów. W dziale pierwszym umieszcza się następujące dane: numer ewidencyjny, numer rejestrowy, datę wpisu do CEOTPT, firmę lub nazwę przedsiębiorcy oraz jego siedzibę lub miejsce zamieszkania i dane adresowe, numer NIP, oznaczenie formy prawnej, określenie przedmiotu działalności, określenie zasięgu terytorialnego wykonywanej działalności, wskazanie głównego miejsca wykonywania działalności objętej wpisem do rejestru organizatorów turystyki i pośredników turystycznych oraz oddziałów i ich adresów, oznaczenie organu dokonującego wpisu do rejestru organizatorów turystyki i pośredników turystycznych oraz numer i datę dokonania wpisu, imiona

²⁶ Dz. U. 2011, Nr 225, poz. 1353.

²⁷ G o s p o d a r e k, *Prawo*, s. 121-123.

²⁸ Tamże, s. 122.

i nazwiska osób upoważnionych do kierowania działalnością przedsiębiorcy oraz jego oddziałów. W dziale drugim zamieszczane są informacje o formie zabezpieczenia finansowego oraz o podmiocie udzielającym tego zabezpieczenia. Dział trzeci zawiera informacje o wysokości sumy zabezpieczenia finansowego oraz o dacie upływu ważności zabezpieczenia finansowego. Dział czwarty zawiera dane o zakazie prowadzenia działalności gospodarczej objętej wpisem, o wykreśleniu wpisu z rejestru organizatorów turystyki i pośredników turystycznych na wniosek przedsiębiorcy.

Minister dokonuje z urzędu odpowiednich wpisów do CEOTPT na podstawie dokumentów przesyłanych przez marszałków województw, działających jako organy prowadzące rejestry organizatorów turystyki i pośredników turystycznych. Informacje są przysyłane w formie elektronicznej oraz w formie papierowej w postaci kopii tych dokumentów. Dokonane w CEOTPT wpisy potwierdza się wydrukiem komputerowym, który przesyłany jest właściwemu marszałkowi województwa oraz zainteresowanemu przedsiębiorcy. Takie postępowanie umożliwia dokonanie sprostowania ewentualnych błędów. Dokumenty stanowiące podstawę wpisu do ewidencji są gromadzone w aktach ewidencyjnych odrębnie dla każdego przedsiębiorcy²⁹. W ramach CEOTPT jest również prowadzony wykaz przedsiębiorców wykreślonych z rejestru oraz wykaz przedsiębiorców, którzy wykonywali działalność gospodarczą w zakresie turystyki bez wymaganego wpisu do rejestru.

CEOTPT spełnia istotną rolę w procesie kontroli i nadzoru nad działalnością przedsiębiorców turystycznych. Jedną z funkcji przez nią realizowanych jest funkcja ewidencyjna, spełniana w skali ogólnokrajowej. Jej wyrazem jest objęcie ewidencją wszystkich organizatorów turystyki i pośredników turystycznych wpisanych do rejestrów działalności regulowanych w całym kraju. Z funkcją ewidencyjną powiązana jest funkcja kontrolna oraz informacyjna. Wynikają one z uznania informacji ujawnionych w CEOTPT za ważne z punktu widzenia klientów i kontrahentów przedsiębiorców w niej wpisanych. W ustawie o usługach turystycznych pominięto kwestię jawności CEOTPT, zostało to uregulowane w rozporządzeniu Ministra Gospodarki z 6 października 2011 r. w sprawie Centralnej Ewidencji Organizatorów Turystyki i Pośredników Turystycznych. Należy jednak zaznaczyć, że jawność CEOTPT ma jedynie charakter formalny. Każdy może wystąpić w dowolnej formie o udzielenie informacji w niej zgromadzonych, w odniesieniu do

²⁹ Tamże, s. 121-122.

konkretnych przedsiębiorców. Możliwe jest również uzyskanie informacji za pośrednictwem strony internetowej Ministerstwa Sportu i Turystyki. Jednakże dostęp do pełnych danych ewidencyjnych mają jedynie marszałkowie województw³⁰.

II. EWIDENCJE DZIAŁALNOŚCI HOTELARSKIEJ I AGROTURYSTYCZNEJ

1. EWIDENCJA OBIEKTÓW HOTELARSKICH I CENTRALNY WYKAZ OBIEKTÓW HOTELARSKICH

Kolejnym rejestrem w branży turystycznej jest ewidencja obiektów hotelarskich. Zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy o usługach turystycznych, ewidencje obiektów hotelarskich prowadzi marszałek województwa właściwy ze względu na miejsce położenia obiektu.

Wpis do ewidencji jest dokonywany z urzędu po wydaniu decyzji o zaseregowaniu obiektu hotelarskiego i nadaniu mu kategorii. Zasady prowadzenia ewidencji obiektów hotelarskich reguluje rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z 19 sierpnia 2004 r. w sprawie obiektów hotelarskich i innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie³¹.

Ewidencja obiektów hotelarskich prowadzona jest w formie kartoteki, składającej się z kart ewidencyjnych obiektów. Dla każdego rodzaju obiektu hotelarskiego prowadzi się odrębną kartotekę. W rozporządzeniu Ministra Gospodarki i Pracy z 19 sierpnia 2004 r. w sprawie obiektów hotelarskich i innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie, w § 16 ust. 1 sprecyzowano informacje, które muszą być zawarte w karcie informacyjnej obiektu hotelarskiego:

- określenie przedsiębiorcy świadczącego usługi hotelarskie;
- nazwa i adres obiektu;
- określenie rodzaju i kategorii obiektu;
- informacje o stałym lub sezonowym charakterze świadczonych usług z podaniem czasu trwania sezonu;
- opis obiektu z informacją o liczbie miejsc noclegowych, zakresie świadczonych usług, położeniu obiektu;

³⁰ Tamże, s. 123-124.

³¹ Tekst jednolity: Dz. U. 2006, Nr 22, poz. 169.

– informacje o promesach, decyzjach dotyczących rodzaju i kategorii obiektu oraz o dopuszczonych odstępstwach od wymagań co do wyposażenia i zakresu świadczonych usług;

– informacje o przeprowadzonej kontroli i ponownej ocenie spełniania wymagań dla rodzaju i kategorii obiektu.

Karta ewidencyjna obiektu hotelarskiego jest zakładana na podstawie promesy zaszeregowania obiektu do określonego rodzaju i kategorii, bądź opierając się na decyzji w sprawie zaszeregowania obiektu do danego rodzaju i nadania kategorii. Przedsiębiorcy świadczący usługi hotelarskie obowiązani są zgłaszać zmiany w danych zawartych w ewidencji oraz do informowania o zaprzestaniu wykonywania usług hotelarskich. Przedsiębiorca powinien zgłaszać do rejestru takie zmiany, jak: zmiana miejsc noclegowych, zmiana charakteru świadczonych usług z sezonowego na całoroczny i odwrotnie. Jeżeli przedsiębiorca przez okres dłuższy niż jeden rok zaprzestał prowadzenia działalności i nie zgłosił tego faktu do ewidencji, to organ administracji dokonuje wykreślenia tego podmiotu z urzędu. Analogiczny skutek wywołuje niepodjęcie przez przedsiębiorcę działalności po upływie ważności promesy, zaprzestania spełniania wymagań sanitarnych, przeciwpożarowych oraz innych określonych w przepisach szczególnych, jak również w przypadku śmierci przedsiębiorcy – osoby fizycznej, jeżeli jego następcy prawni nie kontynuują świadczenia usług hotelarskich, oraz w przypadku likwidacji przedsiębiorcy będącego osobą prawną lub jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej. Wykreślenie z ewidencji oraz odmowa wpisu następuje w formie decyzji administracyjnej³².

Ewidencja obiektów hotelarskich jest jawna w części objętej wpisem do kart ewidencyjnych obiektów. Karty ewidencyjne mogą być udostępniane do wglądu w obecności osoby uprawnionej do prowadzenia ewidencji.

W ewidencji obiektów hotelarskich wpisywane są: hotele, motele, pensjonaty, kempingi, domy wycieczkowe, schroniska młodzieżowe i schroniska. Pola biwakowe są rejestrowane w odrębnej ewidencji przez wójta gminy właściwej ze względu na miejsce położenia obiektu.

Należy podkreślić, że ewidencje obiektów hotelarskich są prowadzone odrębnie dla każdego województwa, co może powodować pewne problemy w uzyskiwaniu informacji w nim zawartych. Z tego powodu marszałkowie województw obowiązani są przekazywać ministrowi właściwemu do spraw

³² G o s p o d a r e k, *Prawo*, s. 165-166.

turystyki dane o skategoryzowanych w województwach obiektach hotelarskich w formie elektronicznej. Na podstawie danych przekazanych przez marszałków województw minister właściwy ds. turystyki prowadzi Centralny Wykaz Obiektów Hotelarskich. Wykaz ten dostępny jest na stronie internetowej: www.turystyka.gov.pl.

2. EWIDENCJA OBIEKTÓW INNYCH NIŻ HOTELARSKIE

Dokonując analizy form ewidencjonowania podmiotów świadczących usługi w branży turystycznej, konieczne jest zwrócenie uwagi na ewidencję obiektów innych niż hotelarskie. Organami administracji kompetentnymi do jej prowadzenia są wójt, burmistrz i prezydent gminy lub miasta właściwy ze względu na położenie obiektu. Zważywszy na fakt, że przedmiotowymi obiektami będą głównie kwatery agroturystyczne, obowiązek prowadzenia ewidencji należy przede wszystkim do wójtów gmin i burmistrzów miast.

Ewidencja obiektów innych niż hotelarskie jest prowadzona według analogicznych zasad, jak ewidencja obiektów hotelarskich. Ma ona postać kartoteki, a dla poszczególnych obiektów zakładane są karty ewidencyjne, przy czym informacje zawarte w karcie są znacznie bardziej zwięzłe, gdyż zawierają:

- określenie przedsiębiorcy rolnika świadczącego usługi hotelarskie;
- nazwę i adres obiektu;
- informacje o liczbie miejsc noclegowych;
- informacje o stałym lub sezonowym charakterze świadczonych usług oraz o czasie trwania sezonu.

Podstawą do założenia karty jest dokonanie przez rolnika lub przedsiębiorcę zgłoszenia o zamiarze świadczenia usług hotelarskich w tym obiekcie. Ewidencja jest jawna w części objętej wpisem do kart ewidencyjnych. Podmiot wpisany do ewidencji jest obowiązany dokonywać zgłoszenia zaprzestania świadczenia usług hotelarskich oraz zmian zakresu działalności, np.: ze stałej na sezonową lub odwrotnie, czy też zmiany liczby miejsc noclegowych. Obowiązek ten występuje również w sytuacji przeklasyfikowania obiektu, czyli uzyskania decyzji o zaszeregowaniu dotychczasowego obiektu innego niż hotelarski do rodzaju i kategorii obiektów hotelarskich i uzyskaniu wpisu do ewidencji obiektów hotelarskich. Powyższe obowiązki wynikają z art. 39 ustawy o usługach turystycznych i mimo że do rolników odnoszą się bezpośrednio ust. 3 i 5 niniejszego artykułu, precyzujące obowiązki informowania organu ewidencyjnego o rozpoczęciu i zakończeniu świadczenia usług hote-

larskich, to w drodze wykładni celowościowej można ustalić, że obowiązek zgłaszania zmian w zakresie prowadzonej działalności dotyczy nie tylko rolników, ale również przedsiębiorców prowadzących usługi w tym przedmiocie³³.

Niezgłoszenie obiektu innego niż hotelarski stanowi wykroczenie przewidziane w art. 60a § 4 pkt. 3 k.w., podlegające karze ograniczenia wolności lub grzywny. Dotyczy to wszystkich podmiotów prowadzących usługi tego rodzaju bez względu na status prawny. Sankcja karna niewątpliwie jest czynnikiem mobilizującym podmioty świadczące usługi agroturystyczne do wypełniania ciążących na nich obowiązków ewidencyjnych.

Dylematy natury praktycznej budzi forma wpisu do ewidencji obiektów innych niż hotelarskie oraz wykreślenia obiektu z ewidencji, jak również wydawanie zaświadczeń potwierdzających wpis. W doktrynie pojawiły się postulaty, aby wprowadzić do ustawy o usługach turystycznych przepisy wyraźnie stanowiące formę dla tych czynności wójta. Jak dotąd, postulaty te nie zostały zrealizowane, co nadal może powodować rozbieżności w formie wydawania tego typu aktów administracyjnych przez organy administracji.

PODSUMOWANIE

Wpis do rejestru działalności regulowanej ma charakter formalny, ponieważ organ rejestrowy nie bada, przed dokonaniem wpisu, czy przedsiębiorca faktycznie spełnia ustawowe warunki wykonywania działalności turystycznej. Przyjęta konstrukcja nie jest prawidłowa z uwagi na możliwość dopuszczania się nadużyć ze strony przedsiębiorców, którzy w chwili zgłaszania działalności mogą nie spełniać wszystkich warunków formalnych związanych z jej prowadzeniem. W tym zakresie należy wprowadzić kontrolę wstępną przedsiębiorcy podlegającego wpisowi w zakresie spełniania warunków szczególnych przewidzianych dla danego rodzaju działalności gospodarczej.

Przyjęta w s.d.g. koncepcja rejestru działalności regulowanej w odniesieniu do działalności przedsiębiorców turystycznych zawiera rozwiązania budzące wątpliwości natury praktycznej. Dotyczy to przyznania przedsiębiorcy prawa podjęcia działalności gospodarczej bez uzyskania stosownego zaświadczenia, jeżeli upłynęło czternaście dni od dnia złożenia wniosku. Zaświadczenie jest

³³ Por. tamże, s. 167.

dokumentem potwierdzającym fakt spełniania przez przedsiębiorcę ustawowych warunków wymaganych dla danego rodzaju działalności, stanowi gwarancję jego wiarygodności wobec klientów. Przedsiębiorca, który podejmuje działalność bez stosownego zaświadczenia, nie ma dokumentu, który może okazać potencjalnym klientom, co zmniejsza jego wiarygodność. Nie jest też wpisany w rejestrze organizatorów turystyki i pośredników turystycznych, więc klienci nie mają możliwości jego weryfikacji w rejestrze. Powyższe rozwiązanie nie znajduje zatem praktycznego zastosowania, dlatego wymaga zmiany.

BIBLIOGRAFIA

- B a b i a k V.: Regulowana działalność gospodarcza w prawie polskim, [w:] Wolność działalności gospodarczej i jej ograniczenia. Problematyka prawna i aksjologiczna, red. M. Karpiuk, Warszawa: ALMAMER 2011.
- G o s p o d a r e k J.: Prawo w turystyce, Warszawa: Difin 2006.
- J e z i e r s k a A.: Czy sezon na poprawki powinien dobiec końca?, „Rynek Turystyczny” 2010, nr 6.
- J ó Ź w i a k Z., W r z e ś n i e w s k i P.: Branże regulowane nie dla każdego, „Rzeczpospolita” z 29 grudnia 2009.
- K o c o w s k i T.: Reglamentacja działalności gospodarczej w polskim administracyjnym prawie gospodarczym, Wrocław: Kolonia Limited 2009.
- K o s i k o w s k i C.: Publiczne prawo gospodarcze Polski i Unii Europejskiej, Warszawa: Lexis Nexis 2007.
- K o s i k o w s k i C.: Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej. Komentarz, Warszawa: Lexis Nexis 2008.
- K o s o w s k i J.: Reglamentowanie działalności gospodarczej w dziedzinie usług turystycznych, [w:] Wolność działalności gospodarczej i jej ograniczenia. Problematyka prawna i aksjologiczna, red. M. Karpiuk, Warszawa: ALMAMER 2011.
- K u c i ń s k i J., T r z c i ń s k i Z., Z a b o r o w s k i J.: Podstawy prawne świadczenia usług turystycznych, Warszawa: Wyższa Szkoła Ekonomiczna 2002.
- S n a Ź y k Z., S z a f r a ń s k i A.: Publiczne prawo gospodarcze, Warszawa: C.H. Beck 2010.
- S z y d ł o M.: Działalność gospodarcza regulowana, „Prawo Spółek” 2005, nr 1.

REGULATED BUSINESS OPERATION
IN THE AREA OF TOURIST SERVICES
– ADMINISTRATIVE AND LEGAL ASPECT

S u m m a r y

The presented article discusses the administrative and legal aspect of restrictions imposed on economic operation in the area of tourism in Poland. The Author presents the legal aspect of registration in the Polish Register of Tour Operators and Tourism Intermediaries in the light of administrative and legal requirements to be fulfilled by entrepreneurs who undertake business in tourism. Also analysed are other administrative registers in which various tourist service providers are featured.

Translated by Tomasz Pałkowski

Słowa kluczowe: działalność gospodarcza, przedsiębiorca, usługi turystyczne, rejestr działalności regulowanej, reglamentacja działalności gospodarczej, organizator turystyki, pośrednik turystyczny.

Key words: business operation, entrepreneur, tourist services, register of regulated activity, restriction of business activity, tour operator, tourism intermediary.